

Михайло О. Вергун¹, Антоніна М. Вергун²

ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ІННОВАЦІЙНОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається концепція академічного середовища, яка орієнтована на інноваційну підприємницьку діяльність у системі вищої освіти. Описується важливість інтеграції інноваційних підходів у навчальний процес, наукові дослідження та взаємодію з бізнес-середовищем. Зокрема, акцентується увага на створенні умов для розвитку підприємницьких навичок у студентів, заохоченні до самостійного пошуку нових рішень та на впровадженні стартап-інкубаторів і бізнес-центрів у рамках університетів. Визначено, що академічне середовище, орієнтоване на підприємництво, сприяє трансформації традиційних університетів у науково-освітні хаби, здатні ефективно відповідати на сучасні виклики та інтегрувати наукові й освітні досягнення у практичну площину. Підкреслюється важливість міждисциплінарної співпраці, розвитку цифрових платформ та партнерств з бізнесом, що є ключовими для формування інноваційної екосистеми вищої освіти.

Ключові слова: академічне середовище, інноваційна підприємницька діяльність, вища освіта, стартапи, академічний розвиток, науково-освітні центри, бізнес-інкубатори.

Табл. 2. Літ. 9.

DOI: 10.32752/1993-6788-2023-1-267-123-133

Mykhailo O. Verhun, Antonina M. Verhun

PARADIGM OF FORMING THE ACADEMIC ENVIRONMENT OF INNOVATIVE ENTREPRENEURIAL ACTIVITY IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM

The article examines the concept of an academic environment focused on innovative entrepreneurial activity in the higher education system. The importance of integrating innovative approaches into the educational process, scientific research, and interaction with the business environment is described. In particular, the emphasis is placed on creating conditions for the development of entrepreneurial skills in students, encouraging independent search for new solutions, and implementing startup incubators and business centers within universities. It is determined that an academic environment focused on entrepreneurship contributes to the transformation of traditional universities into scientific and educational hubs that can effectively respond to modern challenges and integrate scientific and educational achievements into the practical plane. The importance of interdisciplinary cooperation, the development of digital platforms, and partnerships with business, which are key to the formation of an innovative ecosystem of higher education, is emphasized.

Keywords: academic environment, innovative entrepreneurship, higher education, startups, academic development, research and educational centers, business incubators.

Peer-reviewed, approved and placed: 14.09.2023.

Постановка проблеми. Дослідження академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності у системі вищої освіти актуалізується зростаючими вимогами до університетів як центрів інноваційного розвитку. Важливість цієї теми обумовлена потребою адаптації

¹ Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine. Ukraine.

² Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine. Ukraine.

освітніх програм до сучасних викликів ринку, де творчість і підприємницькі навички стають ключовими для успішної реалізації студентів та викладачів. Одна з проблем полягає у недостатньому рівні інтеграції теорії з практикою, що обмежує можливості для студентів реалізовувати свої ідеї у реальних ринкових умовах. Відсутність належної інфраструктури для підтримки інноваційних проєктів, таких як інкубатори чи акселератори, суттєво ускладнює процес створення стартапів у межах університетів. Додатковою складністю є низький рівень співпраці між вищими навчальними закладами, бізнесом і державою, що призводить до браку фінансових ресурсів і професійного наставництва. Система вищої освіти потребує глибших реформ, які сприятимуть формуванню підприємницького мислення та активнішої взаємодії з ринком праці. Проблеми також виникають у контексті зміни менталітету учасників освітнього процесу. Сформовані традиції академічної освіти не завжди відповідають динаміці розвитку інноваційної економіки, а орієнтація на практичний результат потребує нових підходів до викладання і навчання. Значущим питанням є також необхідність адаптації успішних міжнародних практик до національного контексту, враховуючи специфіку локального ринку та можливості українських університетів. Вирішення цих проблем сприятиме створенню сприятливого середовища для інноваційної підприємницької діяльності у системі вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасна наукова література активно висвітлює питання інтеграції підприємницької діяльності в освітній процес університетів (Беялов Т., Грищенко І., Подольна В., Рябінко С., Шульгіна В., Якушев О.). У дослідженнях науковців приділяється увага необхідності реформування вищої освіти для посилення її ролі у формуванні інноваційного середовища. Науковці зазначають, що розвиток підприємницької культури в університетах сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників на ринку праці, а також стимулює створення стартапів та інноваційних проєктів. Аналіз існуючих публікацій показує, що університети можуть бути ефективними платформами для створення інновацій, якщо вони забезпечать відповідну інфраструктуру, включно з бізнес-інкубаторами, акселераторами та іншими підтримуючими механізмами. Важливим аспектом, висвітленим у публікаціях, є роль викладачів як наставників, які допомагають студентам розвивати підприємницьке мислення та навички. Також звертається увага на необхідність залучення студентів до роботи над реальними проєктами, що дозволяє їм отримувати практичний досвід у вирішенні завдань, пов'язаних з інноваційною діяльністю [1-4]. Вітчизняні автори акцентують увагу на адаптації міжнародного досвіду до національних умов. Зокрема, досліджуються способи подолання бар'єрів, пов'язаних із недостатньою підтримкою з боку держави та бізнесу. Аналіз підтверджує важливість формування міждисциплінарних команд, які працюють над інноваційними проєктами, оскільки це сприяє генерації нових ідей та їх успішній реалізації [5-9]. Таким чином, формування ефективного академічного середовища для інноваційної підприємницької діяльності потребує системного підходу, що враховує комплексність проблем та викликів, які виникають у сучасній освітній системі.

Метою дослідження є розкриття теоретичних і практичних засад формування академічного середовища, яке сприяє розвитку інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти.

Основні результати дослідження. Парадигма формування академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти — це сукупність принципів, підходів та моделей, які визначають процеси створення і розвитку інноваційних та підприємницьких ініціатив у навчальних закладах. Вона охоплює взаємодію між освітніми установами, підприємцями, студентами, науковцями та іншими учасниками, які спільно працюють над впровадженням нових ідей, технологій та бізнес-моделей. Така парадигма передбачає інтеграцію інноваційного та підприємницького підходів у навчальні програми, наукові дослідження, а також активне залучення студентів до практичної діяльності, що сприяє розвитку їх підприємницьких навичок і стимулює створення нових стартапів та бізнес-проектів. Загалом, парадигма формування академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності зосереджена на створенні умов для розвитку креативного мислення, вміння працювати з новими технологіями, розвивати ідеї та перетворювати їх на реальні бізнес-проекти, що може мати значний вплив на розвиток економіки та науково-технічного прогресу. В таблиці 1 відображено компоненти парадигми формування академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти (табл. 1).

Таблиця 1. Компоненти парадигми формування академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти, запропоновано авторами

Компонент	Опис
Освітні програми	Інтеграція підприємницьких та інноваційних дисциплін у навчальні курси, створення спеціалізацій.
Науково-дослідна діяльність	Співпраця з науковими установами та індустрією, підтримка стартапів та досліджень у галузі інновацій.
Підприємницька культура	Формування середовища, яке стимулює ініціативу студентів і викладачів, підтримка ідеї стартапів.
Інфраструктура підтримки	Створення інкубаторів стартапів, технопарків, лабораторій для розробки нових технологій.
Міжнародна співпраця	Участь у міжнародних науково-дослідних проектах та стартапах, обмін досвідом з іншими університетами.
Залучення підприємців	Спільна діяльність з бізнесменами, інвесторами, індустріальними партнерами для реалізації проектів.
Інноваційне мислення	Розвиток креативного підходу до вирішення проблем через інноваційні методи навчання та досліджень.

Академічне середовище, орієнтоване на інноваційну підприємницьку діяльність, є важливим елементом розвитку сучасної системи вищої освіти. Воно сприяє формуванню нових підходів до організації навчального процесу, наукових досліджень і взаємодії з економічними, соціальними та культурними сферами. У такому середовищі створюються умови для взаємодії студентів, викладачів і підприємців з метою реалізації інноваційних ідей, розвитку

підприємницьких навичок і впровадження новітніх технологій у практичну діяльність [2-6]. Інтеграція елементів підприємництва у вищу освіту дозволяє формувати у студентів креативне мислення, адаптивність і здатність до вирішення комплексних завдань. Викладачі, які працюють у цьому напрямку, мають не лише надавати студентам базові знання, але й заохочувати їх до самостійного пошуку нових рішень, аналізу ризиків і прийняття обґрунтованих рішень у складних умовах. Університети, які розвивають інноваційну підприємницьку діяльність, активно впроваджують навчальні програми, що поєднують теоретичні аспекти з практичними завданнями, а також розвивають партнерства з бізнесом і громадськими організаціями.

Академічне середовище, орієнтоване на підприємницьку діяльність, сприяє трансформації традиційних університетів у науково-освітні центри, здатні оперативно реагувати на виклики сучасності. Впровадження інноваційних технологій, розвиток стартапів і бізнес-інкубаторів стають невід'ємною частиною діяльності таких закладів, що дозволяє студентам не лише здобувати нові знання, але й втілювати їх у реальні проекти, отримуючи безцінний досвід роботи у конкурентному середовищі. У рамках академічного середовища особлива увага приділяється створенню міждисциплінарних команд, що працюють над інноваційними розробками. Такий підхід стимулює взаємодію між студентами різних спеціальностей, сприяє обміну ідеями та розширює горизонти їхнього професійного мислення. Викладачі, які беруть участь у таких проектах, виконують роль менторів, спрямовуючи зусилля студентів у русло ефективного вирішення практичних завдань і формування комунікаційних навичок.

Інноваційна підприємницька діяльність в університетах також передбачає розробку та реалізацію спільних програм із представниками бізнесу, місцевими громадами та урядовими структурами. Така співпраця дозволяє закладам вищої освіти не лише підвищувати якість освіти, але й брати активну участь у вирішенні актуальних суспільних проблем. Водночас студенти та викладачі мають можливість працювати над реальними кейсами, розвивати лідерські якості та отримувати навички, необхідні для успішної інтеграції у професійне середовище.

Особливу роль у формуванні академічного середовища відіграють цифрові платформи, що дозволяють забезпечити доступ до актуальної інформації, полегшують обмін знаннями та сприяють реалізації інноваційних проектів. В умовах глобалізації та швидкого розвитку технологій університети отримують можливість залучати до своєї діяльності партнерів з усього світу, розширюючи можливості для своїх студентів і викладачів. Такий підхід не лише підвищує якість освітнього процесу, але й створює передумови для інтеграції вітчизняної науки у світовий інноваційний простір. Важливим аспектом функціонування академічного середовища є підтримка підприємницької культури, яка базується на цінностях відкритості, творчості та відповідальності. Університети, що прагнуть досягти успіху в цьому напрямку, створюють інститути підтримки підприємництва, організовують конкурси стартапів, проводять семінари та тренінги. У результаті студенти отримують можливість розвивати свої проекти, співпрацювати з

досвідченими підприємцями та залучати фінансування для реалізації своїх ідей.

Отже, академічне середовище інноваційної підприємницької діяльності є потужним інструментом для розвитку системи вищої освіти. Воно формує нові можливості для студентів, викладачів і суспільства загалом, сприяє підвищенню конкурентоспроможності університетів і забезпечує інтеграцію наукових і освітніх досягнень у практичну площину. Завдяки цьому вища освіта стає не лише джерелом знань, але й двигуном соціально-економічного розвитку.

Академічне середовище інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти можна визначити як динамічний простір інтеграції знань, ідей та креативних рішень, у якому формуються та реалізуються трансформаційні ініціативи, орієнтовані на створення соціально-економічної цінності. Таке середовище виступає як мультидисциплінарний хаб, де інтелектуальний капітал, цифрові технології та мережеві співпраці стають рушіями інноваційних процесів і розвитку компетенцій нового покоління.

Мультидисциплінарний хаб у контексті академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти – це сучасна концепція організації простору, яка сприяє взаємодії різних наукових і професійних галузей, створюючи умови для реалізації інноваційного потенціалу учасників освітнього процесу. Цей хаб виконує роль платформи, де студенти, викладачі, дослідники, підприємці та представники індустрії об'єднуються для генерування нових ідей, розробки проривних технологій і запуску стартапів. Мультидисциплінарний підхід означає, що проекти й дослідження базуються на синтезі знань і методів з різних дисциплін – наприклад, поєднання інженерії, економіки, дизайну та соціальних наук для вирішення складних проблем. У таблиці 2, зображено складові концепції створення мультидисциплінарного хабу в контексті академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти (таблиця 2).

Основні умови формування мультидисциплінарного хабу такі:

- інфраструктура інноваційної взаємодії (обладнані лабораторії, коворкінг-зони, інкубатори стартапів, медіа-центри та інші ресурси, що сприяють творчій діяльності);
- цифрова екосистема (використання сучасних цифрових технологій, таких як штучний інтелект, віртуальна реальність, блокчейн і великі дані, для стимулювання досліджень та підприємництва);
- колаборація між учасниками (створення міждисциплінарних команд, у яких студенти та викладачі співпрацюють з бізнесом і громадськими організаціями);
- підприємницька освіта (навчальні програми й майстер-класи, які допомагають розвивати навички створення бізнес-моделей, управління інноваціями, маркетингу й залучення інвестицій);
- адаптивність і відкритість (гнучкі умови, які дозволяють підлаштовувати діяльність під швидко змінювані виклики ринку та суспільства).

Такий хаб є ключовим інструментом для трансформації вищої освіти, оскільки він не лише забезпечує підготовку фахівців, здатних адаптуватися до

змін, а й формує культуру підприємницького мислення, креативності та лідерства. Таке середовище стає магнітом для талантів, генератором інновацій і двигуном економічного зростання.

Таблиця 2. Складові концепції створення мультидисциплінарного хабу в контексті академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти, запропоновано авторами

Складові	Характеристика
Мультидисциплінарний підхід	Синтез знань та методів з різних дисциплін (інженерія, економіка, дизайн, соціальні науки) для вирішення складних проблем.
Інноваційні проєкти	Генерація нових ідей та технологій шляхом об'єднання знань з різних наукових сфер для розробки проривних технологій.
Платформа для співпраці	Простір для взаємодії студентів, викладачів, дослідників, підприємців та представників індустрії для спільної роботи над стартапами та інноваціями.
Формування стартапів	Підтримка створення нових підприємств і бізнес-проєктів шляхом надання ресурсів, експертної підтримки та мережі контактів.
Науково-дослідна діяльність	Проведення досліджень, що базуються на співпраці між різними науковими дисциплінами для створення нових технологій і інноваційних рішень.
Освітні програми та курси	Інтеграція спеціалізованих курсів, що об'єднують різні дисципліни та сприяють розвитку міждисциплінарних навичок у студентів.
Ресурси та інфраструктура	Створення технопарків, інкубаторів стартапів, лабораторій і креативних просторів для реалізації інноваційних проєктів.
Індустріальні партнери	Співпраця з компаніями та підприємцями, що забезпечують фінансування, практичні кейси та професійну підтримку для реалізації інновацій.
Генерація нових ідей	Використання міждисциплінарного підходу для вирішення актуальних проблем через новаторські ідеї, що поєднують різні аспекти науки та технологій.

Мультидисциплінарний хаб відіграє ключову роль у трансформації вищої освіти в умовах війни, слугуючи опорою для збереження інтелектуального потенціалу та мобілізації ресурсів задля майбутнього відновлення країни. Він стає простором, де освіта, наука та підприємництво інтегруються для відповіді на виклики, породжені кризою. Завдяки гнучкості та інноваційному підходу хаб здатен адаптувати навчальні та дослідницькі процеси до реалій, що змінюються, водночас забезпечуючи підтримку студентів і викладачів, які постраждали від війни. У такий період акцент на практичних аспектах підприємництва й інновацій дозволяє освітній системі формувати не лише конкурентоспроможних фахівців, а й відповідальних громадян, готових брати участь у відбудові економіки та суспільства. Хаб сприяє об'єднанню різних сфер знань, що є необхідним для розв'язання складних завдань, пов'язаних із забезпеченням продовольчої, енергетичної, інформаційної та економічної безпеки.

Особливого значення набуває підтримка студентських ініціатив, які в умовах війни можуть трансформуватися в ефективні стартапи або соціальні проекти, спрямовані на допомогу громаді. В умовах руйнування інфраструктури й релокації населення такі ідеї знаходять застосування, відповідаючи на нагальні потреби суспільства [3-8]. Підхід, що ґрунтується на об'єднанні зусиль різних дисциплін, дає змогу не лише розробляти інноваційні технології, але й адаптувати їх до потреб військового часу, таких як створення захисного спорядження, систем моніторингу безпеки або рішень для забезпечення гуманітарної допомоги. Функціонування хабу підтримує зв'язок між університетами, бізнесом і державними структурами, посилюючи взаємодію, яка стає особливо актуальною у кризових умовах. Він забезпечує платформу для діалогу, співпраці та обміну досвідом між учасниками освітнього процесу, бізнесом і міжнародними партнерами, які можуть залучити додаткові ресурси та експертизу.

Мультидисциплінарний підхід допомагає у формуванні навичок, необхідних для швидкого реагування на виклики, що ставить війна, та відкриває можливості для переосмислення моделі вищої освіти в напрямку більшої її практичності, адаптивності й орієнтації на інновації. Таким чином, хаб стає не лише центром освітнього процесу, а й рушієм соціально-економічних змін, необхідних для виживання та відновлення країни в умовах війни. Складові академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти можна структурно розподілити на чотири рівні: макро-, мезо-, мега- та мікрорівень. Кожен із цих рівнів має свою унікальну роль у формуванні умов для ефективного розвитку інноваційної діяльності в університетах і створення стійкої освітньої екосистеми.

На макрорівні розглядаються національні політики та стратегії, які визначають рамкові умови для функціонування інноваційного підприємництва у вищій освіті. До таких складових належать державні програми підтримки інновацій, законодавство у сфері освіти й науки, податкові стимули для стартапів, фінансування університетів і наукових досліджень, а також стратегічні ініціативи з міжнародного співробітництва. Важливим аспектом є створення загальнонаціональних цифрових платформ для координації діяльності між університетами, бізнесом і державними органами. Мезорівень зосереджується на регіональному та галузевому масштабі, де формуються локальні інноваційні кластери, технопарки та стартап-інкубатори. Взаємодія університетів із місцевими підприємствами, органами влади та громадськими організаціями забезпечує обмін ресурсами та експертизою. Сюди також входить розвиток партнерств між університетами й бізнесом для спільної реалізації дослідницьких і підприємницьких проектів. На цьому рівні ключову роль відіграють регіональні ініціативи з підтримки підприємництва та сприяння залученню інвестицій. Мегарівень представляє міжнародну площину діяльності, у якій університети стають активними учасниками глобальних освітніх і наукових мереж. На цьому рівні відбувається інтеграція до світових ринків інновацій і підприємництва, участь у міжнародних грантових програмах, обмін студентами й викладачами, а також спільна робота над міжкультурними проектами. Формування стратегічних альянсів із провідними університетами та

корпораціями сприяє обміну досвідом і адаптації передових практик у вищій освіті. Мікрорівень охоплює безпосередню діяльність університетів, їхніх кафедр, лабораторій і окремих студентських ініціатив. Основними складовими цього рівня є розробка інноваційних навчальних програм, що поєднують теоретичні знання з практичними навичками, організація стартап-шкіл і акселераторів, створення студентських підприємств, підтримка викладацького складу в реалізації наукових розробок. У фокусі також перебувають внутрішня інфраструктура університету, включно з лабораторіями, коворкінг-зонами й доступом до цифрових технологій.

Координація між цими рівнями забезпечує комплексний підхід до розвитку інноваційної підприємницької діяльності у вищій освіті, формуючи ефективну екосистему, здатну відповідати на сучасні виклики й забезпечувати стале зростання.

Інституціональні складові академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти формують структурну основу для організації, підтримки та розвитку інноваційних процесів. Такі складові включають сукупність установ, нормативно-правових механізмів, ресурсів та інструментів, які забезпечують інтеграцію освіти, науки й підприємництва в єдине цілісне середовище [2-6].

Основні інституціональні складові академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти:

1. Університети як інноваційні центри.

Заклади вищої освіти виконують ключову роль у формуванні інноваційної екосистеми. Вони є платформами для підготовки кадрів, генерації ідей, проведення досліджень і запуску стартапів. Університети розвивають внутрішню інфраструктуру, включаючи лабораторії, дослідницькі центри, технологічні парки, акселератори та інкубатори.

2. Інноваційні офіси та центри трансферу технологій.

Такі підрозділи сприяють комерціалізації результатів наукових досліджень, підтримують патентування, ліцензування ідей і організовують взаємодію між науковцями, студентами й підприємствами. Вони виступають ключовими посередниками між академічним і бізнес-середовищем.

3. Національні та регіональні інноваційні політики.

Законодавче забезпечення та стратегічне управління інноваційною діяльністю створюють сприятливі умови для розвитку підприємництва в університетах. Таке забезпечення включає нормативно-правову базу, програми державного фінансування, податкові стимули та механізми підтримки стартапів.

4. Партнерства з бізнесом і промисловістю.

Співпраця між університетами та приватним сектором забезпечує доступ до додаткових ресурсів, фінансування та експертизи. Бізнес стає джерелом реальних завдань для студентських проєктів, інвестором для стартапів і роботодавцем для випускників.

5. Інфраструктура цифрових платформ.

Університетські екосистеми активно інтегрують цифрові технології, що забезпечують мережеву взаємодію між студентами, викладачами,

дослідниками та партнерами. Цифрові платформи сприяють обміну знаннями, управлінню проектами та розвитку дистанційного навчання.

6. Грантові програми та фонди підтримки інновацій.

Фінансування стартапів, дослідницьких проектів і освітніх ініціатив здійснюється за допомогою грантів від національних і міжнародних організацій, а також через венчурні фонди. Інституції, які управляють такими ресурсами, є важливими складовими підтримки інноваційної діяльності.

7. Міжнародні програми та партнерства.

Інститути, що залучають університети до міжнародних дослідницьких і освітніх проектів, розширюють можливості академічного середовища. Мобільність студентів і викладачів, участь у глобальних мережах та обмін досвідом підсилюють конкурентоспроможність вищої освіти.

8. Громадські організації та асоціації.

Незалежні організації та професійні спільноти забезпечують експертизу, популяризацію інноваційної діяльності та створюють середовище для нетворкінгу. Вони також можуть допомагати в підготовці студентів через тренінги, хакатони й тематичні заходи. Розвиток цих інституціональних складових дозволяє університетам стати активними учасниками інноваційної економіки, інтегруючи освітню діяльність з потребами ринку, суспільства й глобального середовища. Вони забезпечують стійкість академічного середовища навіть у кризових умовах, сприяючи довготривалим трансформаціям і суспільному розвитку.

Висновки. Інституціональна структура академічного середовища інноваційної підприємницької діяльності в системі вищої освіти є основою для формування стійких механізмів взаємодії між освітніми установами, бізнесом і державою. Вона повинна бути гнучкою, адаптивною до змін і здатною підтримувати розвиток інноваційних проектів у різних умовах. Університети як інноваційні центри виконують не лише роль генераторів знань, а й платформ для впровадження інновацій у практику. Особливу роль у цьому відіграють програми розвитку стартапів і акселераційні програми, які дозволяють студентам і викладачам отримувати практичний досвід, необхідний для реалізації бізнес-ідей. Наприклад, студенти можуть брати участь у спеціалізованих курсах, де вони навчаються створювати бізнес-моделі, проводити маркетингові дослідження, розробляти стратегії масштабування бізнесу та залучення інвестицій. Ключовим елементом функціонування інноваційної екосистеми є цифрові технології. Вони дозволяють спростити доступ до знань, забезпечують ефективну комунікацію та сприяють інтеграції університетів у міжнародний інноваційний простір. Використання цифрових платформ для дистанційного навчання, організації віртуальних хакатонів, а також проведення онлайн-конференцій стає звичною практикою в сучасних університетах. Завдяки цьому студенти та викладачі отримують доступ до найновіших досліджень, сучасних методик і технологічних рішень. Міждисциплінарність, як фундаментальна риса академічного середовища, сприяє розширенню можливостей для вирішення складних соціальних, економічних та технологічних проблем. Наприклад, проекти, що поєднують медицину, штучний інтелект і економіку, можуть

призводити до створення нових рішень у сфері охорони здоров'я, а синергія інженерії, екології та соціальних наук сприяє розробці сталих рішень для урбанізації. Ще одним важливим напрямом розвитку є інтеграція освітнього середовища з міжнародною спільнотою. Участь у програмах академічної мобільності, таких як Erasmus+, дозволяє студентам і викладачам набувати досвіду роботи в інших країнах, знайомитися з кращими практиками й привносити інноваційні ідеї у свої університети. Міжнародна співпраця також відкриває доступ до грантів, інвестицій та інфраструктури, що сприяє розвитку інноваційної підприємницької діяльності. Не менш важливою складовою є формування підприємницької культури серед студентів і викладачів. Вона включає заохочення ініціативності, підтримку ризикованих, але перспективних ідей, розвиток критичного мислення й відповідального ставлення до власних проєктів. Для цього університети організовують конкурси стартапів, тематичні семінари, тренінги й менторські програми за участю успішних підприємців.

Гнучкість і адаптивність університетів до сучасних викликів набувають особливого значення в умовах кризових ситуацій, таких як війна. У цей період особливо актуальними стають розробки, спрямовані на вирішення соціальних та економічних проблем, зокрема забезпечення продовольчої безпеки, відновлення інфраструктури й підтримка вразливих верств населення. Використання інновацій у таких умовах дозволяє підвищити ефективність відновлення та мобілізувати наявні ресурси для створення стійкого майбутнього. Формування ефективного академічного середовища передбачає активне залучення всіх учасників: студентів, викладачів, адміністрації університетів, бізнесу та державних органів. Лише за умов тісної співпраці й постійного обміну досвідом можливо досягти високих результатів у розвитку інноваційної підприємницької діяльності. Університети, які прагнуть бути лідерами в цій сфері, повинні зосереджувати свої зусилля на створенні середовища, що стимулює генерацію ідей, розвиток компетенцій і комерціалізацію інновацій.

Таким чином, академічне середовище інноваційної підприємницької діяльності є багаторівневою та багатофункціональною системою, що вимагає злагодженої роботи на всіх рівнях. Воно забезпечує підготовку професіоналів, здатних не лише адаптуватися до змін, але й активно впливати на соціально-економічний розвиток країни. Розвиток такої екосистеми має стати стратегічним пріоритетом для вищої освіти, особливо в умовах глобальних викликів і трансформацій.

1. Шульгіна, В. Д., & Рябінко, С. М. (2017). Творча діяльність особистості у системі мистецької освіти України: європейський контекст. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, (1), 80-85.

2. Якушев, О. В. (2017). Формування бізнес-інкубаторів у інноваційно-освітніх кластерах: проблеми та перспективи регіонів України. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки, (4-2), 110-118.

3. Грищенко, І., Ганушак-Єфіменко, Л., Гнатенко, І., & Ребілас, Р. (2023). Управління дизайн середовищем розвитку інноваційного підприємництва в інтегрованих структурах в умовах післявоєнного відновлення. Financial and credit activity problems of theory and practice, 5(52), 341-352.

4. Белялов, Т.Е. (2018). Феномен підприємницьких університетів та їх фінансова безпека. Вісник КНУТД спецвипуск. Серія «Економічні науки» VIII Міжнародна науково-практична конференція «Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти», 345-354.
 5. Белялов, Т. Е., & Подольна, В. В. (2017). Інтеграція системи вищої освіти України до освітнього простору ЄС. Вісник КНУТД спецвипуск. Серія «Економічні науки» VII Міжнародна науково-практична конференція «Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти», 238-246.
 6. Куклін, О. (2015). Ризик-менеджмент у системі вищої освіти України. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка, (5 (170)), 23-28.
 7. Романовський, О. О. (2015). Академічне підприємництво як чинник інноваційного розвитку сфери вищої освіти і науки України. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки, (4), 37-51.
 8. Bielialov, T. (2022). Optimization of innovation processes at industrial enterprises under the conditions of the martial law. *Journal of Hygienic Engineering & Design*, 41.
 9. Gryshchenko, I. M., Hanushchak-Yefimenko, L. M., Scherbak, V. G., & Volianky O. Y. (2022). Mathematical modeling of increasing energy efficiency of the university in the energy hub knowledge system. *Journal of Strategic Economic Research*, (5), 34-43.
-
1. Shulhina, V. D., & Riabinko, S. M. (2017). Tvorchia diialnist osobystosti u systemi mystetskoï osvity Ukrainy: yevropeyskyi kontekst. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, (1), 80-85.
 2. Yakushev, O. V. (2017). Formuvannia biznes-inkubatoriv u innovatsiino-osvitnikh klasterakh: problemy ta perspektyvy rehioniv Ukrainy. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, (4-2), 110-118.
 3. Hryshchenko, I., Hanushchak-Yefimenko, L., Hnatenko, I., & Rebilas, R. (2023). Upravlinnia dyzain seredovyschem rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva v intehrovanykh strukturakh v umovakh pisliavoiennoho vidnovlennia. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, 5(52), 341-352.
 4. Bielialov, T.E. (2018). Fenomen pidpriemnytskykh universytetiv ta yikh finansova bezpeka. *Visnyk KNUVD spetsvypusk. Serii «Ekonomichni nauky» VIII Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Efektyvnist orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku vyshchoi osvity»*, 345-354.
 5. Bielialov, T. E., & Podolna, V. V. (2017). Intehratsiia systemy vyshchoi osvity Ukrainy do osvithnoho prostoru YeS. *Visnyk KNUVD spetsvypusk. Serii «Ekonomichni nauky» VII Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Efektyvnist orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku vyshchoi osvity»*, 238-246.
 6. Kuklin, O. (2015). Ryzyk-menedzhment u systemi vyshchoi osvity Ukrainy. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. Tarasa Shevchenka. Serii: Ekonomika*, (5 (170)), 23-28.
 7. Romanovskiy, O. O. (2015). Akademichne pidpriemnytstvo yak chynnyk innovatsiinoho rozvytku sfery vyshchoi osvity i nauky Ukrainy. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohii ta dyzainu. Serii: Ekonomichni nauky*, (4), 37-51.
 8. Bielialov, T. (2022). Optimization of innovation processes at industrial enterprises under the conditions of the martial law. *Journal of Hygienic Engineering & Design*, 41.
 9. Gryshchenko, I. M., Hanushchak-Yefimenko, L. M., Scherbak, V. G., & Volianky O. Y. (2022). Mathematical modeling of increasing energy efficiency of the university in the energy hub knowledge system. *Journal of Strategic Economic Research*, (5), 34-43.